

NYHEDSBREV

Frivilliggruppen Silkeborg Museum

Nyhedsbrev nr 20

April 2012

Koordinator møder

Koordinator mødet den 6. februar 2012

Koordinator mødet blev afholdt på Blicheregnens Museum i Thorning

Til stede:

Christian Fischer, Kethy Carlsen, Verner Rønnow, Karen Buhl, Ellen Schou, Ingelise Nielsen, Grete Juhler, Inger Michelsen.

Afbud:

Jørn og Birthe Froberg, Lissa Skov Hansen

Siden sidst v/ Christian Fischer

Christian indledte mødet med at fortælle, at han efter moden overvejelse stopper som direktør på Silkeborg Kulturhistoriske Museum ca. 1. juni efter 40 år.

Stillingsopslaget til ny direktør er under udarbejdelse.

Steffen Lange træder tilbage som formand for Silkeborg Museums medlemsforening – og dermed også som formand for Silkeborg Kulturhistoriske Museum. Det vil sige, at der skal findes et nyt medlem til Museumsforeningen.

12. januar var der indbudt til fest på Papirmuseet for at markere fusionen med Silkeborg Kulturhistoriske Museum. Der var mange gode ønsker og håb for det nye "tvangsægteskab".

Eftermiddagen var festlig, og det var dejligt at se de mange frivillige på Papirmuseet, som gør en stor indsats der.

Kjeld Dalsgaard har gjort en kæmpeindsats vedr. Papirmuseet – både i opstartsfasen og undervejs i Papirmuseets levetid.

Første juni åbner sommerens nye udstilling, som har fået titlen: "Vikingerne i Gødvad". Der er fundet mange spændende ting under udgravningerne.

Gribedyr
fra Gødvad

Eugen Olsen kommer igen i år og spiller med sit jazzband på Silkeborg Museum under Riverboat.

Årets middag for de frivillige stod i år i spøgelsesernes tegn. Både Christian og andre af vi frivillige fortalte spændende selvoplevelse spøgelseshistorier, så hårene rejste sig på alle. Det var en meget god aften, hvor vi bare hyggede os i hinandens selskab og fik en god menu.

Karen Boe og Ellen Skov vasker udstillingsglasene her i den kommende tid. Et meget ansvarsfuldt arbejde. Tak for det!

Inger Michelsen fra Blicheregnens Museum fortalte om organiseringen af frivilligruppen der.

Der er ca. 10 frivillige tilknyttet lokalhistorisk Arkiv, der har åbent 2 gange om ugen nemlig tirsdag og torsdag fra kl. 10.00 – 14.00.

Selve museet har tilknyttet ca. 30 frivillige

Nye ideer

Kethy Carlsen foreslog at holde et arbejdende møde for frivilligrupperne for Blicheregnens Museum og Silkeborg Museum, hvor man i fællesskab kunne finde ideer til et kommende samarbejde.

Der var også forslag om at invitere hinandens frivilligrupper til kulturhistoriske arrangementer – evt. ude i naturen. Man kunne evt. lave et arrangement omkring Thorning og Silkeborg.

Bente Sørensen, Blicheregnens Museum kommer med et initiativ – hun er lige nu travlt optaget af at være med til at udforme stillingsopslaget m.m. vedr. ansættelse af en ny direktør. Vi glæder os til initiativet.

Kethy Carlsen kom også med forslag om at levedegøre historien med historiske optrin. Emner er der nok at tage af: Estrup, provisorietiden, Hjejls ankomst til Silkeborg, optrin fra Papirfabrikkens hverdag.

Nyt fra Frivilligrupperne

Infogruppen/Kethy Carlsen

Gruppen har pakket og udsendt kuverterne med Silkeborg Museums forårsprogram.

Informationsgruppen planlægger Nyhedsbrev nr 20 hos Grete

Jul til jul gruppen/Ellen Skov

Juleudstillingen på museet er nu pillet ned. Ellen mente, at det var gået rimeligt, men det er en underdrivelse. Det var en spændende udstilling for både børn og voksne. Der var mange ahaoplevelser for voksne, når de genkaldte sig deres barndoms julekalendere og børnene var meget benovede og interesserede i opstillingen i forhallen ved cafeteriaet.

Gruppen er allerede i gang med planlægningen af næste års juleudstilling. Måske vil der blive sat fokus på den 9 kristne juletraditioner.

Ellen og Lars har gjort rent i Jones' stue - gardinerne har været nede, prismelysekronen er blevet vasket og gulvtæppet har været nedfrosset. Jo, stuen står skinnende ren og er klar til at tage imod gæster.

Gartnergruppen/Karen Buhl

"I sne står urt og busk i skjul....." Gruppen har ikke været i gang siden sidst.

ITgruppen/Verner Rønnow

Verner havde lavet en IT julekalender 24 dage i december – Flot Verner!

Besøgstallet er steget med ca. 1/3 i 2011, hvilket er en fornuftig udvikling.

Besøgstallet på hjemmesiden:

	<u>2010</u>	<u>2011</u>
Besøg	55.758	86.894
Viste sider	249.035	385.565
Sider/besøg	4,47	4,44
Besøg/dag	182	238

Siden sidst er Inger Skjærbæk blevet webmaster og måske var det en ide, at Inger mailer en reminder til os, når der er nyt spændende på hjemmesiden.

Formidlingsgruppen/Ingelise Nielsen

Gruppen arbejder lige nu med de historiske vandreture

Søndag den 13. maj kl. 14.00

P pladsen ved kirkens parkeringsplads i landsbyen Vinding, hvor der fortælles om udviklingen fra sogn til stationsby. Udgangspunktet er kirken og præsteboligen.

Lørdag den 09. maj kl. 14.00

P pladsen ved Kragelund kirkes parkeringsplads. Turen omhandler Kragelund og omegn og udgangspunktet for turen er kirken, kirkegården og kartoffeltyskere.

Gruppen er også allerede i gang med planlægningen af efterårets ture, der går til henholdsvis Gødvad og Linå.

Udflugten for frivilliggruppen fortælles der om til næste koordinatormøde.

Evt.

Mange tak for kaffe og husly til Inger Michelsen

Nye datoer:

Mandag den 23. april kl. 15.00. (Dato senere ændret til 14. maj 2012)

Mandag den 23. april Kl. 16.00 (Dato senere ændret til 14. maj 2012) inviteres hele vagtgruppen vedr. guideordning i forbindelse med sommerens udstilling, Vikingerne i Gødvad, der åbner 1. juni.

Ref. Grete

Referat af Årsmødet i Museumsforeningen den 29.marts 2012

Der var pænt fremmøde til Årsmødet i museumsforeningen den 29.marts 2012 på Silkeborg Kulturhistoriske Museum.

Mødet ledes af Erik Vinther Andersen.

Museumsforeningens formand Steffen Lange forelagde hovedtrækkene i årsberetningen. Han betegnede 2011 som et godt år med en stigning i besøgstallet fra 27.000 i 2010 til 34.000 i 2011 – også Blicheregnens Museum i Thorning havde stigende besøg.

Foreningen havde ved årets udgang 682 medlemmer – heraf er ca. 50 engageret i frivilligt arbejde.

Hugin og Munin klubben har ca. 75 medlemmer. Og fra kommunens skoler og daginstitutioner har næsten 6500 børn og unge været i gang med museumsaktiviteter i det forløbne år.

Den helt store begivenhed rent udstillingsmæssigt var jo Hjejlsens 150 års jubilæum, hvor Silkeborg Kulturhistoriske Museum med sin særudstilling og åbningsarrangement den 25.juni kom til at danne ramme om de mange temaer, der knytter sig til Hjejlsens historie – og - som det næsten er sædvane havde dronning Margrethe

sagt ja til at deltage i jubilæet, hvilket atter engang "kastede glans" over museet.

Hen over året har der været skiftende udstillinger, hvor især Tråd- og Tekstil trak mange gæster til arrangementerne.

Ligeledes har der været velbesøgte foredrag og historiske vandreture samt det årlige Jernaldermarked og Børnekulturdag.

Rent arkæologisk og arbejdsmæssigt har det været et særdeles travlt år for museet på grund af det store motorvejsbyggeri omkring Silkeborg. De mange udgravninger har krævet tilgang af ekstra mandskab og ekstra økonomiske ressourcer, men der bliver ikke noget økonomisk overskud, når udgravningerne og de midlertidige økonomiske tilskud indstilles. Det bliver en parentes i museets regnskab – stor men til låns.

Der er fundet interessante ting undervejs i de respektive udgravninger, og dem vil museet i tiden fremover kunne vise på forskellig måde.

Regnskabet viste ved årets udgang et overskud på 1,7 mio.kr., men det er behæftet med så mange usikkerhedsmomenter i forlængelse af dels kommunale besparelser, museumssammenlæg-

ninger og udgravninger og dels den deraf afledte stramme budgetkontrol, at man må holde godt hus med økonomien.

Museumsforeningen skiftede flere bestyrelsesposter – formanden gennem 20 år Steffen Lange afløses af Preben Strange, og Steen Konradsen afløses af Jørn Froberg, der har været suppleant nogle år, mens medlem af byrådet Martin Jakobsen valgtes som privatperson.

Som suppleanter valgtes Ole Skjærbæk og Hans Jørgen Calundan.

Christian Fischer takkede Steffen Lange for hans gode greb om bestyrelsesarbejdet gennem de mange år. Det havde været en styrke for museumsforeningen at have ham som formand.

Til sidst causerede Christian Fischer over de mange dronninge- og prinsgemalbesøg på museet gennem årene. Han fortalte om pudsige oplevelser i den sammenhæng og viste dias, som også gik lidt bagom de royale begivenheder på museet. Som altid meget underholdende!

Ref. Kethy Carlsen

Ny formand for museumsforeningen: Preben Strange

Efter mit valg til formand for Silkeborg Museumsforenings bestyrelse og dermed også indgår i bestyrelsen for Silkeborg Kulturhistoriske Museums har Nyhedsbrevets redaktion spurgt mig om mine tanker om fremtiden på museumsområdet.

Det er jo ikke ubekendt, at museumsforeningen ved fusionen af Silkeborg Museum og Blicheregnens Museum og nu senest Papirmuseet har afgivet både formue, genstande og fremtidige indtægter til Silkeborg Kulturhistoriske Museum.

Uanset dette er Silkeborg Museumsforening stadig vigtig, da medlemmerne repræsenterer det

bagland, der dels gør en stor frivillig indsats på mange områder og dels kommer til vore foredrag og udstillinger, ligesom de er vore ambassadører i by og på land. De er også med til at komme med impulser og ideer til de ansatte på museet.

Så det er derfor vigtigt, at medlemmerne fortsat på en synlig måde bakker op om foreningen og Silkeborg Kulturhistoriske Museum, for det er ikke nogen selvfølge, at de pengemidler, som vi er afhængige af fra staten og Silkeborg kommune, vil vedblive med at tilflyde os, hvis opbakningen fra medlemmerne skulle svigte.

Noget jeg også vil lægge meget vægt på er en udbygning af samarbejdet med Blicheregnens og Papirmuseets Museumsforeninger, idet vi sammen med deres medlemmer vil kunne repræsentere en meget stor del af geografien i kommunen.

Allerede i dag har vi med vores årlige Sogneaften et godt og konstruktivt samarbejde med Silkeborg Lokalhistoriske Arkiv og de gamle sogne omkring Silkeborg. Herudover er Blicheregnens lokalhistoriske Arkiv en del af Blicheregnens Museumsforening, og det vil derfor være naturligt at vi sammen med alle de historisk interesserede foreninger i kommunen, går sammen om projekter, der beskriver kommunens nyere tids historie.

Vi kan også på denne måde være med til at visualisere, hvordan de forfædre, vi finder i vores slægtsforskning, levede og hvilke genstande, de omgav sig med. Vore frivillige kunne her yde en stor indsats ved at guide gæsterne ind i vore oldeforældres tidsalder. Alt dette skulle ske med brug af al den nyeste visuelle teknik m.v. Vore genstande i magasinerne ville derved kunne komme ud og blive støvet af og brugt til det, de var tænkt til, da de blev givet til museerne.

Som det vil være jer bekendt, står vi over for en meget stor udfordring, da vores museumsdirektør siden 1971, Christian Fischer, fratræder den 1. juni 2012.

Efter at stillingen har været opslået og der har været rigtig mange kvalificerede ansøgere, har bestyrelsen fra 1. juni ansat Ole Nielsen, der har været direktør ved Holstebro Museum siden september 2005.

Vi har med Ole Nielsen fundet en god museumshåndværker, der kan videreføre Silkeborg Museum, Blicheregnens Museum og Papirmu-

seet på en sådan måde, at vi sammen med de punkter, jeg har nævnt oven for, kan videreføre Silkeborg Kulturhistoriske Museum som et videnscenter for moselig, Blicher og papirfremstilling.

Herudover vil der være nok at tage fat på omkring motorvejsudgravningerne, nyt tag på hovedbygningen og dermed nyordning af de gamle udstillinger, brug af den moderne teknologi, nye magasiner og meget andet.

Jeg glæder mig til sammen med den nye direktør og jer, at tage fat på arbejdet og gøre museerne i Silkeborg Kommune til det naturlige samlingspunkt for den store historiske interesse, der trods krise og travle familier findes. Vi har bygningerne, samlingerne, dygtige medarbejdere og en masse frivillige, og så er der vel egentlig kun fantasien, der sætter grænserne for, at vi sammen kan gøre museerne til et dejligt levende og inspirerende sted at komme og få mere viden om, hvordan vore forfædre levede.

Preben Strange

Ny museumsdirektør

Ny museumsdirektør for Silkeborg Kulturhistoriske Museum bliver cand. mag. Ole Nielsen, der er uddannet forhistorisk arkæolog og middelalderarkæolog.

Ole er 50 år og kommer fra en stilling som museumsdirektør på Holstebro Museum, hvor han har været siden 2005.

Før det var han i en årrække museumsinspektør

på Haderslev Museum, med ansvaret for formidling i afdelingen Hjemsted Oldtidspark.

"Det er med stor forventning og glæde jeg overtager efter Christian, men også med stor ydmyghed. Det bliver svært at følge i Christians fodspor, så min opgave bliver - med respekt for hans resultater - at bane mig mit eget spor. Jeg glæder mig til at lede et alsidigt museum, hvor man har opnået meget, og til at arbejde med at udnytte og videreudvikle det store potentiale det stadig rummer", udtaler Ole Nielsen.

Sæt X i kalenderen

Formanden for Blicheregnens Museumsforening Bente Sørensen har givet et forvarsel om, at man vil invitere frivilligruppen til Thorning den 4. juni.

Mere præcise oplysninger kommer senere.

"Uden kreativt arbejde intet spændende museum"

Interview med Christian Fischer

Museumsforeningens medlemmer kan sikkert huske en sang fra skoletiden: "På Tave bondes ager i Birkende by, der gik en liden plovdræng og sang i vilden sky, han messed som klerken og drev på treven hest, - gud give hans plovsang vil gøre ham til præst." Sådan omtrent kan Christian Fischers "opdagelse" af arkæologiens verden beskrives. Christians far var gartner på Amager, og en dag fandt 8-årige Christian en flintøkse på faderens mark. Den blev forevist og vurderet på Nationalmuseet, og så var interessen vakt. Øksen er stadig i Christians varetægt.

Han fik lov at forfølge sit højeste ønske – fik som den første i familien studentereksamen og gennemførte studiet til mag.art. i arkæologi over 6½ år dels på Københavns Universitet og dels på Aarhus Universitet. I studietiden i København havde han kontakt med Aarhus Universitet og fik her mulighed for at komme med et udgravningshold til Saudi Arabien – Bahrain, Kuwait, Dubai – som leder! Der var primitive levevilkår for befolkningen og såmænd også småt med plads for udgravningsholdets deltagere – der var ét telt for lidt, så da alle var blevet placeret manglede Christian et sted at være, men holdets tegner slog generøst teltdugen til side og bekendtgjorde, at her var der plads til ham. Det blev "Det lykkelige Arabien", for den gæstfrie teltholder blev senere Christians første hustru. Hun var fra Silkeborg, og denne varme linie førte til, at Christian søgte et opslag om en stilling som leder af Silkeborg Museum. Asger Jorn, som dengang gjorde en stor indsats for at få et museum, ville ikke selv stå med ansvaret for det – han kontaktede P.V.Glob, som anbefalede Christian, og på den måde sluttedes ringen – i 1978 fik Christian stillingen - endda før han var helt færdig med studiet. Men han havde allerede en del erfaringer med foredrag

og undervisning i arkæologi samt deltagelse i forskellige projekter, så han var "prøvet lidt af". De største udfordringer i museumsarbejdet mener Christian har ligget i de nye typer af museumsformidling og i forskningen omkring Tolundmanden samt i den store fokusering mod internationalisering.

Spurgt om de største skuffelser i sit virke tænker Christian sig lidt om, før han svarer, at det er svært at sige, for han oplever egentlig, at det meste er lykkedes i den sidste ende - trods besvær.

Hvad så med dumheder? Her er han ikke i tvivl – det var, at vi i Silkeborg var for meget på forkant med sikkerhedsforholdene på danske museer, hvilket kom til at koste tilskud. For eksempel var Silkeborg det første museum i landet, der installerede tyverialarm, før folketinget besluttede at alle museer skulle have det og bevilgede midler hertil. Ligeledes med IT – alle andre fik betalt deres overgang til it-registrering som et efterslæb, efter at Silkeborg i samarbejde med Jesper Skov og Erik Rytter var i fuld gang med det Dendro Kronologiske System, der scannede tingene i stedet for at bruge mikroskop.

Hvad betragter du som den største triumf i dit museumsvirke? Absolut, at det lykkedes at få

lavet udstillingen "Moselig" samtidig med Silkeborg by's 150-års jubilæum i 1996! Det var virkelig op ad bakke alle vegne – myndighederne indenlands, de mange, mange kontakter udenlands, de faglige instanser og tilførslen af økonomiske midler skulle der forhandles med under tidspres. Det lettede, da den britiske forfatter Seamus Heaney samme år blev tildelt Nobelprisen i litteratur – han havde bl.a. skrevet et digt om Tollundmanden og var villig til at komme til Silkeborg Museum og medvirke ved åbningen af udstillingen. Så gik det fremad. Det var også en triumf, at besøgstallet dette år nåede op på 50-60 tusinde.

Dér begyndte for alvor forskningen i Tollundmanden for Christians vedkommende. Han nåede frem til den nye teori, at Tollundmanden var et offer til guderne – enten Odin eller hans forgængere.

De efterfølgende udstillinger på Silkeborg Museum bl.a. "Mosens guder" lagde sig i forlængelse af denne teori.

Christians arbejde er blevet hædret med en række priser – bl.a. "Vesterby"-prisen for seriøs forskning og "Bergsø"-prisen for formidling.

Hans ønsker for museets fremtid er, at lederen får frihed til at prøve nogle ideer af og får lov til at løbe en risiko – sagt med stor styrke i stemmen.

For øjeblikket synes han, at man er ved at blive kvalt i bureaukrati. Der skal være enkelhed og smidighed i stedet for unødigt struktur og form. Indhold frem for form.

Hvordan og hvornår opstod ideen med frivillige hjælpere til Museet? Det var i forbindelse med "Ranarok"-udstillingen – her blev kravene til sikkerhed skærpet voldsomt – 2 vagter i hvert rum – også vagt om natten – staten skulle give tilladelse til alt, fordi der i udstillingen skulle indgå ting af særlig værdi. Det lokale politi var af den opfattelse, at det var vigtigere med vagter med noget mellem ørerne end noget over skuldrene, så derved blev det til en opfordring til museumsforeningens medlemmer om at melde sig som frivillige vagter.

Sideløbende med sit lokale museale arbejde har Christian været meget rundt i verden med foredrag og medvirken i forskellige arrangementer. De fleste opgaver har været spændende og givende, men han husker nogle ubehageligheder f.eks. i Columbia, hvor han stod med en maskinpistol pegende imod sig, mens han optrådte, og en anden gang, hvor han var ved at miste livet, fordi han kom til at hænge over en bjergkløft kun reddet, fordi han var bundet til fire andre rejsedeltagere.

Hvordan synes du byen Silkeborg har været at arbejde i? Byens støtte har gennemgående været rigtig god – dog var det i de første år tydeligt, at "kunsten" rangerede højere i den offentlige bevågenhed end et kulturhistorisk museum. Denne opfattelse er hen over årene blevet ændret, hvilket måske ikke mindst skyldes hendes kongelige højhed dronning Margrethes elskverdige, nærværende og åbenlyse interesse for, hvad der foregik på Silkeborg Museum – nu Silkeborg Kulturhistoriske Museum – dronningens interesse er ægte og faglig.

I 1980-erne fik Christian en pris for fremragende forskning i vandmøller, og i 1997 blev han slået til ridder af Dannebrog.

Alt i alt synes Christian, at han har haft det godt i byen. Han holder af naturen og bliver her også efter sin fratræden ved museet. Der er ingen særlige planer for fremtiden

Et godt råd til fremtidens museumsfolk: Kæmp mod bureaukratiet!

"Uden kreativitet intet spændende museum!"

Jytte Hahn og Kethy Carlsen

Museet søger ny "blæksprutte"

Museet har i avisen annonceret efter en regnskabsansvarlig og sekretær og "blæksprutte". Årsagen er, at Ulla Eriksen har besluttet at træde med udgangen af

maj måned. Vi takker for et godt samarbejde med Ulla, og ønsker hende alt godt for fremtiden.

Jørn

Havegruppen på Museet.

Det var så koldt i foråret – og hver gang jeg gik forbi Museet og kikkede ind på plænen, fik jeg dårlig samvittighed. Men d. 27. marts begyndte jeg – og ugen efter, var vi fire mand høj på arbejde. Vi har fået et nyt medlem af vores gruppe – Flemming – og det er dejligt.

Det første vi gjorde, var at fjerne grene og fjerne grene og fjerne grene – der var faldet mange ned, og de lå overalt på plænen – sammen med en masse blade naturligvis. Men det var rigtig godt, at vi fik dem fjernet, for ikke længe efter kom kommunen og slog græs for første gang.

Siden har vi lidt på skift fået fjernet endnu flere blade, som har samlet sig i hækken - og visne blomster er hevet af og bedene revet let. Roserne ser ikke for godt ud – måske er de ved at være gamle og derfor lidt tynde i toppen – ligesom vi andre - men nu ser vi.

John har sørget for, at kompostbunken fjernes, så vi får plads til sommerens affald – og så har vi fået en ny hækkesaks og kultivator. Det er jo nemt, bare at bede om et redskab – og en halv time senere er det dér.

Det er imponerende, hvor mange cigaretskod og stykker tyggegummi, der smides i hækken. Jeg samler op hver gang, jeg kommer – og hvis man ser på Turistbureauets side, kan man godt se, at hos os er de fjernede !! Det viser, at opsamling af skod hører til den slags arbejde, der kun ses, hvis det IKKE bliver gjort. Men det bliver det altså hos os.

Nu håber vi på en varm og solrig sommer med mange gode timer i haven.

Kethy, Bodil, Flemming og Karen.

"Åben udgravning" i Thorning

Erik og Rainer parat og klædt på til at gå igang i Thorning

Søndag den 11. marts var der "åben udgravning" i Thorning, hvor detektorgruppen var inviteret med. Formålet var dels at give publikum en ekstra oplevelse, dels at få evt interesserede med i detektorgruppen.

Udgravningen var forårsaget af, at Silkeborg Forsyning skulle have etablere en kloakledning og et regnvandsbassin lige i udkanten af Thorning. På området havde arkæologerne fundet spor efter bebyggelse og jernudsmeltning. Fra detektorgruppen mødte fem personer, og specielt de mange børn, der var mødt op på stedet,

var meget interesseret. Hver gang en detektor "bippede" var der de meget ivrige efter at grave, for at se hvad der gemte sig i jorden.

Der blev fundet en mængde større og mindre jernholdige klumper, som stammede fra jernudvindingen, der var foregået i vikingetiden. Rainer gjorde også et spændende fund af en sølvmønt fra Chr d. IV's tid. Det var en "Rytterpenning" eller Denninge, der var præget i Glückstad af møntmester Albert Dionis. Arrangementet var velbesøgt, og en herre på 79, meldte sig som interesseret i at være med i detektorgruppen. Han havde tidligere gået sammen med bl a Ove Madsen, som tidligere har gået meget for museet, og han var stadig aktiv med sin detektor.

Jørn

Detektorfolk ved udgravning Hårup

Arkæologerne Peter og Mads hhv GPS måler og tegner udgravet jernudsmeltningsovn

Kører man ad hovedvej 15 mod Århus ses et meget stort udgravningsfelt ved Hårup til højre for vejen, hvor Borgdalsvej går mod Sejs.

Museets undersøgelser har vist, at der over en periode på tusinder af år har boet mennesker tæt på Hårup by.

På det store område, der undersøges i øjeblikket, går dateringen tilbage til ca år 400. Som led i undersøgelsen bliver overjorden fjernet ad to omgange med gravemaskine. Først tages den øverste del af muldlaget og senere resten af mulden ned til råjorden, hvor stolpehuller mm kan ses som mørke aftegninger. For detektorfol-

ket er det en rigtig god løsning, fordi man så kan søge i et jordlag, hvor alle planterødder og bevoksningen er fjernet. Dermed bliver det meget lettere at grave, når detektoren giver udslag. For arkæologerne har metoden den fordel, at eventuelle detektorfund kan give værdifulde viden om, hvor, hvad og hvornår i forbindelse med deres undersøgelser.

Jorden rømmes i nogle lange baner, og den rømmede jord lægges som volde langs med banerne. Når arkæologerne har afsluttet registreringsarbejdet og eventuelle udgravninger, bliver jordvoldene lagt ud igen, og så vil arkæologerne

Uddrag af udskriften som Kirsten viser med de GPS registrerede stolper, hegn mm

Efter at de udgravningsbaner, som er åbne nu, er blevet retableret, skal de mellemliggende, uåbnede baner igennem tilsvarende afrømning og undersøgelse.

Detektorafsøgningen sker med en indstilling af detektorerne, så metallet jern ignoreres, velvidende, at der måske kunne findes interessante jernfund på området. Det sker for at undgå at bruge en masse tid på at finde "bondejern", dvs den helt utrolig store mængde jernskrot, der ligger overalt på markerne (selv om man ikke ser det med det blotte øje). Det er jernstumper, søm, skruer bolte osv som er faldet af maskiner og redskaber på markarbejde, eller har ligget i gødning/gylle, der er kørt ud på markerne.

Dragtsmykket fra Hårup

Hestesko og hesteskosøm er heller ikke ualmindelige fund. Men selv om vi "diskriminerer" for jern, finder vi alligevel meget metalaffald, som fx tuberester af tin, sølvpapir, aluminiumsfolie, øldåsestumper af aluminium osv osv, men en gang imellem dukker heldigvis fine fund op.

Det seneste er et meget flot dragtsmykke af bronze med spor af forgyldning, som Erik fandt for nogle dage siden. Efter de foreløbige undersøgelser er det omkring 1000 år gammelt.

Arkæologerne, der arbejder på stedet, er ansat af museet for at løse opgaverne i forbindelse med motorvejsbyggeriet. Der er ikke så mange faste arkæologstillinger at få ved museerne, og derfor må de pendle efter de jobs, der er. Arkæologen Peter Bye, blev færdig med sin uddannelse i 2008 og bor i Hundslund. Han har gravet mange steder, bl a for Moesgaard museum, og har også været i Mellemøsten. En anden er Kirsten Nelleman Nielsen, der også har været arkæolog siden 2008, og bor i Århus. Hun har også deltaget i udgravning mange steder, mest for Moesgaard.

Jørn

Søndag den 17. juni kl 10 - 12
er der "åbent hus" arrangement ved Hårup udgravningen, hvor arkæologerne vil fortælle om området og fundene.

Hjejlen150.dk

Sommeren 2011 var tidspunktet, hvor det gode skib HJEJLEN rundede det skarpe hjørne – 150 år.

Silkeborg Museum var året igennem involveret i dette jubilæum, der jo som bekendt blev afsluttet med årets store Hjejle

Udstilling – der udover en fantastisk galla åbning af Dronning Magrethe – også blev en meget stor publikum succes for Silkeborg Museum. Silkeborg tog virkelig udstillingen til sig, og besøgstallet indfrie de forventning man fra Silkeborg Museum havde til udstillingen.

Der var i anledning af fødselsdagen nedsat en komite, hvis opgave det var at koordinere alt omkring Hjejles jubilæum, og at indsamle penge til afvikling af en lang række af aktiviteter, der skulle foregå i anledningen af dagen og jubilæet.

Selve fødselsdagen d.24. juni var målet, men allerede fra årets begyndelse var arbejdet for komiteen i gang. Komiteen bestod af følgende medlemmer: Iben From, Kunst Centret Silkeborg Bad, Chr. Tørring, Jyske Bank, Jens Neder-

gaard og Peder Kristensen, Hjejleselskabet, og fra Silkeborg Museum deltog Chr. Fischer, Steffen Lange og Lars-Henning Nielsen.

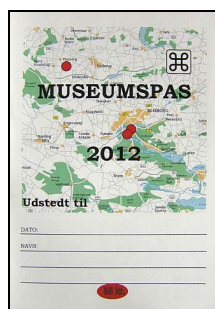
Som alle sikkert husker var der en mængde meget forskelligartede tiltag for at fortælle byen ja, hele landet, om dette fantastiske jubilæum, for verdens ældste dampskib. Der blev fremstillet en ny 20krone mønt samt et frimærke (der for første gang i Post Danmarks historie ikke havde takker hele vejen rundt på mærket) begge med Hjejle motiv – der blev lavet en lokal øl og en kildevand med Hjejle logo – der blev udgivet bøger – og lavet udstillinger – der blev skrevet en sang af den lokale musiker Lars Lilholt – og det lokale mandskor sang en ny komponeret kantate. Lokale og nationale virksomheder gav i gavmilde mængder bidrag til renovering af Hjejlen, samt til festligholdelsen på selve dagen, hvor alt gik op i en højere enhed, og hvor Hjejlen tog sig flottere ud end nogensinde før.

Efterfølgende fik hele Hjejlekomiteen Silkeborg Turist- og Regattaforening's initiativpris 2011 ved et arrangement i Jysk Musik og Teaterhus. En dejlig gestus på et travlt år og en stor tak for dette fra alle i Komiteen.

Lars Henning Nielsen

Museums pas

Efter de tre museer nu er kommet under samme hat, er der blevet mulighed for at købe et "museumspas", der giver publikum adgang til alle tre museer. På grund af afstand og forskellige åbning-

stider er passet en fleksibel løsning, så man ikke behøver at besøge alle steder samme dag.

Et museumspas koster 85 kr

Jørn

Sommerens særudstilling:

"Vikingerne ved Gødvad kirke"

Sommerens særudstilling på Silkeborg Museum, Hovedgården, hedder "Vikingerne ved Gø-

dvad Kirke", og vises i perioden 1. juni - 21. oktober 2012.

Udstillingen, der lige nu er under opbygning, tager udgangspunkt i de omfattende udgravninger af en bebyggelse fra vikingetiden, som Silkeborg Museum foretog ved Gødvad Kirke i 1989, 1991 og 2004–2006.

Udstillingen fortæller om tilværelsen i den lille landsby, hvordan bebyggelsen har udviklet sig,

og hvordan den er flyttet rundt i landskabet gennem yngre jernalder, vikingetid og tidlige middelalder.

Med kristendommens indførelse i slutningen af vikingetiden er kirken kommet til yderst på bakkedraget, hvor den i dag ligger ensomt tilbage. Den første kirke på stedet har sikkert været bygget af træ. Den nuværende stenkirke er opført i begyndelsen af 1100-tallet og omtales i skriftlige kilder fra 1446 som Resen Kirke, antagelig et navn, den har fået efter den forsvundne bebyggelse ved kirken.

Udstillingen kommer også ind på Gudenåens kulturhistoriske betydning, og viser bl.a. fund fra en gravplads ved Tvillum og detektorfund fra nogle af de spændende lokaliteter i området. Jeg vedhæfter et foto af en udgravningssituation fra 2005 og af et smykke med "gribedyr", der blev fundet ved udgravningen i 2005.

Knud Bjerring Jensen

Møde for miniguiderne i museets café mandag den 14. maj kl 16.00.

Knud vil fortælle om Gødvad udstillingen, så guiderne kan videregive oplysningerne til udstillingsgæsterne

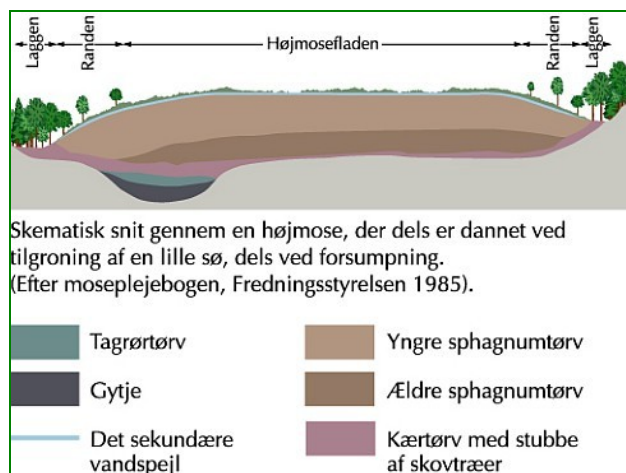
Højmose i museumshaven ?

Sidste år byggede praktisk gruppe et stort bassin til modelsejls ved Hjejlejubilæet. Nu står bassinet tom og kedeligt, og det er ikke besluttet, hvad der skal ske med det.

En mulighed, som jeg personligt synes er oplagt for et museum, der ønsker at være videntcenter

for moselig, er at bruge det til opbygning af en højmose.

Moseligene er blevet dannet i de sure omgivelser i højmoserne. Højmoser kan dannes på flere måder, og en af dem er ved at søer gror til. med tørvemos, Spaghnum. Tørvemos er en meget nøjsom plante, der trives godt med kølige temperaturer og regnvand. Under væksten forsuren de omgivelserne, hvilket forhindrer mange andre planter i at kunne gro. Det sure mosevand

har en konserverende virkning på døde planterester, der efterhånden danner et kompakt lag, der kan bruges til fremstilling af tørv. Mosevandet kan også konservere animalsk materiale som dyr og mennesker, når vandtemperaturen er tilstrækkelig lav, og således er bl.a. Tollundmanden og Ellingpigen blevet bevaret for eftertiden.

Jørn

Museumsforeningens nye rolle

Som bekendt skete der pr 1. januar 2009 en fusion af de to statsanerkendte museer, der var i den nye Silkeborg kommune, nemlig Silkeborg Museum og Blicheregnens Museum. Det fusionerede museum fik navnet Silkeborg Kulturhistoriske Museum (SKM), og dette museum blev etableret som en selvejende institution.

En selvejende institution er en juridisk person, der er karakteriseret ved ikke at have nogen ejere. *(En juridisk person er et begreb, der dækker over en eller anden form for organisation, der i alle juridiske forhold kan optræde, som om det var en fysisk person).* En selvejende institution er, som navnet siger, en institution, der ejer sig selv, og der er ingen andre end institutionen selv, der har eller kan få ejendomsret til institutionens aktiver. Der er heller ingen uden for en selvejende institution, der kan bestemme over den. Det er den selvejende institutions bestyrelse, der har ret til at råde og bestemme over institutionen. Efter Kulturministeriets tilskudslov er "bestyrelsen ansvarlig for den selvejende institutions samlede virksomhed, herunder for at institutionen opfylder forudsætningerne for driftstilskuddet".

I vedtægten for SKM er bestemt, at bestyrelsen skal bestå af syv medlemmer, hvoraf to er udpeget af Silkeborg Byråd, to fra Silkeborg Museumsforening (foreningens formand og næstformand), to fra Blicheregnens Museumsforening (foreningens formand og næstformand) og en personalerepræsentant.

Det "gamle" Silkeborg Museum var ikke en selvejende institution, men blev drevet af Silkeborg

Museumsforening. Her var den øverste myndighed foreningens medlemmer forsamlet på den årlige generalforsamling. Her valgte medlemmerne den bestyrelse, som skulle varetage foreningens ledelsesrolle, men bestyrelsen skulle stå til ansvar over for generalforsamlingen ved at fremlægge beretning, regnskab og budget til medlemmernes godkendelse. I sidste ende var det således foreningens medlemmer, der havde ret til at bestemme og råde.

Som det kan konstateres, er der meget stor forskel på indhold og råderet i de to forskellige organisationsformer. Ved fusionen blev Silkeborg Museum og museumsforeningens aktiver overdraget af museumsforeningen til den selvejende institution SKM. Det betyder, at Silkeborg Museumsforening i forhold til SKM nu har ændret status til at være en støtteforening. Museumsforeningens medlemmers indflydelse i SKM består i at kunne vælge to bestyrelsesmedlemmer. Denne udpegningsret er fuldstændig afhængig af vedtægten for den selvejende institution, og evt beslutning om vedtægtsændringer fx om bestyrelsesforhold i SKM ligger uden for museumsforeningens regi.

Museumsforeningen har en bestyrelse på syv medlemmer og to suppleanter, som vælges på foreningens årsmøde. Bestyrelsens formand og næstformand indgår som nævnt i SKM's bestyrelse. Museumsforeningens bestyrelse bliver af disse to samt SKM's direktør, orienteret om, hvad der foregår i SKM, og bestyrelsen har i den forbindelse mulighed for at komme med be-

mærkninger og forslag, som dog er helt uforpligtende for SKM. Ud over dette består foreningsbestyrelsens aktiviteter efter fusionen praktisk taget kun af organiseringen af frivilligruppen. Museumsforeningen har intet regnskab, da medlemskontingenter opkræves af SKM og indgår direkte i SKM's regnskab og medlemskartoteket føres af SKM.

Den nye rolle, museumsforeningen har fået, vises ved, at foreningens medlemmer ikke mere indkaldes til en generalforsamling men til et årsmøde. Den Beretning og regnskab, som fremlægges på årsmødet, og som vedrører SKM, kan ikke fremlægges til medlemmernes godkendelse, men alene til orientering.

Jørn

Panorama udgravningsområdet i Hårup

Detalje af kortudskriften som Kirsten Nalleman viser på side 10